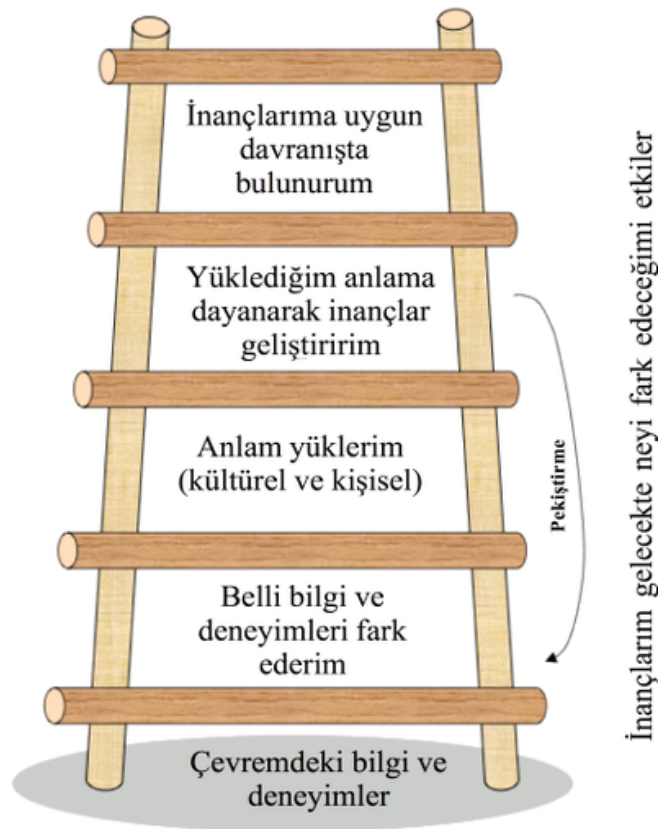

Sistem Düşüncesi Araçları - Çıkarım Merdiveni¹

Şebnem Demir, Emre Göktepe

Çıkarım Merdiveni, belli bir konu hakkında gözlemlerden yola çıkarak adım adım çıkarımlara varma sürecini somutlaştıran bir teknik. Sistem düşüncesinin temel bir tekniği değil ancak çalışmaları desteklemek amacı ile kullanılıyor. 3D (duygu, düşünce, davranış) tekniğine oldukça benziyor.

Şekil 1: Çıkarım Merdiveni

Merdivenin basamakları kısaca şöyle:

1. Merdiven, çevremdeki, sürekli değişen devasa bir veri yığınınına dayanır.
2. Bu yığından belli bilgi ve deneyimleri seçerim.
3. Seçtiğim bilgi ve deneyimlere, kültürel ve kişisel anlamlar yüklerim.
4. Yükleğim anlamlardan varsayımlar oluşturur, inançlar geliştiririm.
5. Ve geliştirdiğim alışkanlıklarıma, inançlarıma uygun davranırım.

¹ Eğitimde Sistem Düşüncesi Haber Bültenin 11. sayısında (Ocak 2015) yayımlanmıştır.

Çıkarım merdiveninin bir de geri besleme döngüsü var:

Çevremdeki yığından neyi seçeceğimi, büyük oranda, daha önce geliştirmiş olduğum varsayımlar, alışkanlıklar ve inançlar belirliyor. Diğer bir deyişle, “gördüğüme inanırım” ile başlayan çıkarımlarım, bir süre sonra “inandığımı görürüm”e dönüşüyor. Çıkarım merdiveni, böyle hataların farkına varmak için kullanılabilecek bir yöntem.

Okul öncesi ve ilkokul uygulamalarında, basamak sayısı üçe indirilebilir.

Merdivenin ilk basamağında beş duyuyla yapılan gözlemlerin sonuçları, bir üst basamakta bu gözlemlerin uyandırdığı duygular, en üst basamakta da bu durumla ilgili varılan sonuç ve çıkarımlara yer verilebilir. Henüz okur yazar olmayanlar resimlerle çalışabilir.